

TLAČOVÁ SPRÁVA

21. jún 2021

Na Art Film Feste bude unikátna projekcia Siakeľovho Jánošíka aj prezentácia publikácie o Miloslavovi Lutherovi

Na pôde 28. Medzinárodného filmového festivalu Art Film Fest v Košiciach sa svojimi aktivitami bude prezentovať aj Slovenský filmový ústav (SFÚ). Pri príležitosti stého výročia vzniku prvého dlhometrážneho slovenského filmu *Jánošík* (1921) sa uskutoční svetová premiéra hudobnej kompozície Davida Kollara k premietaniu tohto filmu Jaroslava Siakeľa. Na podujatí sa bude konať aj vernisáž novej monografickej publikácie o režisérovi Miloslavovi Lutherovi. Art Film Fest trvá od 23. do 27. júna 2021, obe aktivity SFÚ sa uskutočnia v piatok 25. júna.

Unikátna projekcia Siakeľovho *Jánošíka* so živým hudobným sprievodom

Prvý slovenský hraný dlhometrážny film *Jánošík* vznikol v slovensko-americkej spoločnosti „Tatra“ Film Corporation v réžii Jaroslava Siakeľa. S nápadom nakrútiť film o našom legendárnom ľudovom hrdinovi prišiel v roku 1920 predstaviteľ slovenských krajanov v Chicagu Samuel Tvarožek, ktorý oslovil Jána Závodného, v tom čase majiteľa a prevádzkovateľa kina Casimir v Chicagu. Realizácie filmu sa ujali bratia Siakeľovci, ktorí pracovali v americkom filmovom priemysle a mali skúsenosti s nakrúcaním filmov. Daniel stál za kamerou, režisérom sa stal Jaroslav. Do postavy Jánošíka obsadili českého herca Theodora Pištěka st. Film sa nakrúcal od júna do augusta 1921 v rôznych častiach Slovenska. Jeho premiéra sa konala 1. decembra 1921 v Atlantic Theatre v Chicagu, dodnes sa zachovala len americká verzia filmu, ktorú filmový historik Ivan Rumanovský v roku 1975 zrekonštruoval.

Pri príležitosti stého výročia filmu sa *Jánošík* premietne na Art Film Feste so živým hudobným sprievodom. Film na plátne bude sprevádzať významný slovenský hudobník David Kollar, ktorý svoju „jánošíkovskú“ kompozíciu uvedie vo svetovej premiére. „*Nečakajte prvoplánovo využívanú ľudovú hudbu, fujary či gajdy,*“ opisuje Kollar pripravenú kompozíciu. Programová brožúra festivalu tiež uvádza, že „*Kollar sa pri komponovaní pozeral na film očami súčasníka a vníma ho cez prizmu snímok, z ktorých väčšina bola nakrútená po roku 1921. Hudba Davida Kollara vychádza z filmového obrazu, jeho prístup je intuitívny, to znamená, že s obrazom nezápasí, ale pokúša sa kráčať vedľa neho. Využíva fragmenty napríklad Cikkerovej alebo Zeljenkovej hudby a dopĺňa ich vlastnou hudbou a rôznymi zvukmi. Jeho ambícia je jasná – byť dobrým dialogickým partnerom obrazu.*“

David Kollar patrí k najvýznamnejším súčasným slovenským gitaristom a skladateľom, ktorý sa v posledných rokoch etabloval v medzinárodnom prostredí ako jedna z najzaujímavejších postáv súčasnej európskej avantgardnej a jazzovej scény. Vydal viac ako 20 albumov, spolupracoval s významnými predstaviteľmi rockovej a džezovej hudby. Sprevádzanie Siakeľovho *Jánošíka* nie je jeho prvým stretnutím s filmom. Popri voľnej tvorbe sa venuje aj komponovaniu filmovej hudby. Hudbu zložil k viac než tridsiatim filmom a divadelným predstaveniam. V roku 2020 získal národnú cenu Slnko v sieti za rok 2019 v kategórii filmová hudba za hudbu k filmu *Punk je hned!*.

Projekcia filmu *Jánošík* na AFF sa uskutoční v piatok 25. júna 2021 o 21.30 hod. na nádvorí Katovej bašty v historickom centre Košíc priamo pod holým nebom. V súvislosti s výročím filmu pripravuje

Na Art Film Feste bude unikátna projekcia Siakeľovho Jánošíka aj prezentácia publikácie o Miloslavovi Lutherovi

SFÚ v druhej polovici roka i ďalšie podujatia. Zákulisie vzniku filmu i fenomén Jánošíka v spoločenskom, kultúrnom i politickom kontexte priblíži zasa pripravovaná publikácia *Jánošík a 100 rokov slovenskej filmovej kultúry*, v ktorej sa nad naším legendárnym ľudovým hrdinom i storočnicou slovenského filmu zamýšľa viacero osobností kultúrneho a spoločenského života.

Vernisáž publikácie *Filmové svety Miloslava Luthera*

Počas Art Film Festu sa k záujemcom dostane aj nová monografická publikácia *Filmové svety Miloslava Luthera* autorskej dvojice Peter Michalovič a Peter Dubecký. Kniha je venovaná poprednému slovenskému filmovému a televíznemu režisérovi Miloslavovi Lutherovi a autori v nej obsiahli celú škálu jeho tvorby – od hraných filmov až po nemenej pozoruhodné televízne diela. Interpretácie jednotlivých filmov striedajú obsiahle rozhovory venované rôznym okolnostiam Lutherovej tvorby od 70. rokov minulého storočia až po súčasnosť.

„Miloslav Luther dokázal aj v nepriaznivom období normalizácie nakrútiť filmy, ktoré odolávali tlaku ideológie. Vo svojej tvorbe rozvíja a modifikuje silnú tému a tou je vzťah jednotlivca a štátnej moci,“ vysvetľujú svoj záujem o Lutherovu tvorbu autori Peter Michalovič a Peter Dubecký v rozhovore pre mesačník Film.sk. *„Jeho filmy ukazujú, že aj keď jednotlivec vedome nevyhľadáva konflikty so štátnou mocou, môže sa stať, že štátna moc je v konflikte s ním – v dejinách sa neraz aj náznaky slobodného myslenia a konania považovali za subverzívnu činnosť. Je to vyhrotené najmä v štátoch s autoritatívnymi alebo totalitnými režimami, ale aj v liberálnych demokraciách sa z času na čas objaví napätie. Luther to dobre vie a aj preto možno jeho filmy považovať za sondy do jednotlivých historických období. Modeluje extrémne situácie a ukazuje, ako v nich ľudia konajú, myslia a cítia. Aj preto jeho tvorbe dominujú historické alebo, ako ich nazýval Vláčil, dobové filmy.“*

Publikácia vyšla v edícii Camera Obscura, jednej zo štyroch profilových edícií vydavateľstva SFÚ, zameranej na čitateľsky atraktívne profily stále aktívnych tvorcov slovenského a európskeho filmu. Text monografie pozostáva z troch vrstiev. Prvú tvoria interpretácie všetkých hraných filmov určených pre kinodistribúciu, druhá sa zameriava na vybrané Lutherove televízne filmy a série, tretiu vrstvu tvoria rozhovory s režisérom.

„Kniha je určená širokému okruhu čitateľov, preto sme sa pokúsili písať zrozumiteľne, používať jasnú argumentáciu,“ vysvetľuje Peter Dubecký, ktorého rovnomenná diplomová práca ešte z roku 2008 sa stala východiskom na napísanie knihy. *„Hoci má kniha dvoch autorov a obsahuje aj tri rozhovory, chceli sme vytvoriť čo najkompaktnejší celok. Ten, kto Lutherovo dielo pozná, ju môže čítať od začiatku do konca a tomu, kto ho nepozná, odporúčam prečítať si najprv rozhovory a potom interpretácie.“* Peter Michalovič dopĺňa, že *„je to moja piata kniha napísaná vo dvojici. Kým tie predchádzajúce predstavujú súvislý text dvoch autorov – za každú vetu sú teda zodpovední obaja, táto kniha má dvoch autorov a čitateľ od začiatku do konca vie, kto je autorom ktorej časti.“* Publikácia vyšla na 324 stranách a jej súčasťou sú okrem faktografických údajov aj fotografie z filmov i nakrúcania. Jej prezentácia sa uskutoční v piatok 25. júna 2021 za osobnej účasti Miloslava Luthera a oboch autorov, publikáciu predstavia Juraj Payer a Marian Urban.

Vydanie publikácie *Filmové svety Miloslava Luthera* finančne podporil [Audiovizuálny fond](#).

[Viac informácií o filme *Jánošík* \(1921\) Jaroslava Siakeľa nájdete na portáli SK Cinema](#)

[Viac informácií o režisérovi Miloslavovi Lutherovi nájdete na portáli SK Cinema](#)

[Rozhovor s autormi publikácie *Filmové svety Miloslava Luthera* v mesačníku Film.sk 6/2021](#)

Na Art Film Feste bude unikátna projekcia Siakelovho Jánošíka aj prezentácia publikácie o Miloslavovi Lutherovi

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 57 10 15 42, simona.notova@sfu.sk